Reportatges | | Actualitzat el 03/03/2023 a les 17:00

1979 | Els independents i les dretes guanyen els primers ajuntaments democràtics pallaresos

En aquesta primera entrega, repassem el que van donar de si les primeres eleccions municipals al Pallars després de 45 anys

Víctor Laforga presidint el primer ajuntament democràtic de la ciutat de Tremp, amb l'àliga franquista i «el jou i les fletxes» de la Falange encara a la paret | Arxiu

[despiece] Amb motiu de les pròximes **eleccions municipals** del 28 de maig, a **Pallars Digital** estrenem ***Cròniques municipals***. Una secció d'11 capítols on cada dissabte farem un repàs històric als comicis locals que s'han celebrat a les comarques pallareses des de la recuperació dels ajuntaments democràtics, l'any 1979, fins l'actualitat.[/despiece]
El **3 d'abril de 1979**, amb el restabliment de la democràcia parlamentària i l'aprovació de la Constitució, el Pallars celebrava **les primeres eleccions municipals després de 45 anys**. Fins aleshores, els representants locals havien estat escollits "a dit" pel govern en el cas de les capitals de província, i pel governador civil o el cap provincial del ***Movimiento*** a la resta de municipis.

[h2]Majoria d'independents i llistes úniques[/h2]
En conseqüència, i arran de la dictadura franquista, les comarques pallareses, com la resta del país, n'entenien més aviat poc (o gens) de democràcia i d'eleccions, i encara menys de partits polítics. Aquesta immaduresa imposada és la que, en gran mesura, explica que en aquests comicis **en 16 dels 29 municipis del Pallars només s'hi presentés una única llista**, en la pràctica totalitat dels casos de **signe independent**.

Durant el franquisme els alcaldes eren escollits a dit per les autoritats. A la foto, l'Ajuntament de Tremp l'any 1969. Foto: Arxiu Municipal de Tremp

A banda de la poca pràctica política, el **temps** també va ser un factor determinant. Les municipals es van convocar el **26 de gener de 1979**, només **67 dies abans dels comicis**. Un fet que va provocar que, en molts casos, les llistes s'haguessin de fer a correcuita i amb poc marge de maniobra. Per altra banda, tampoc cal oblidar la dificultat a l'hora de trobar gent per confeccionar les candidatures, circumstància molt habitual en comarques poc poblades i encara patent avui en dia.
[intext1]
Un altre factor que va marcar les primeres eleccions municipals en democràcia va ser l'**abstenció**. Al **Pallars Jussà**, només **el 63,4% dels electors van anar a les urnes**, mentre que al **Pallars Sobirà** la participació va ser encara més baixa, del **53%**. La poca afluència no només s'explica perquè a la majoria de llocs tot estava al sac i ben lligat, sinó que també es pot deure a l'esgotament electoral. **En poc més de quatre mesos, els pallaresos van haver de votar fins a tres cops**: primer al referèndum constitucional del 8 de desembre, i abans de les municipals, l'1 de març, a les **eleccions generals**.

Amb aquest panorama, doncs, **el 59% dels ajuntaments pallaresos (17 de 29)** van passar a ser governats per llistes independents. Algunes amb noms tan diversos com ***Agrupació d'Electors "Els Cards"*** (Vall de Cardós), ***Unió d'Alts Montanyesos*** (Lladorre) o ***Asociación de Amigos de Llimiana***. Molts dels seus integrants mai havien participat en política. No és el cas de **Joan Civat i Diu**, alcalde d'**Esterri d'Àneu** des del 1962, i que revalidaria el mandat en cinc ocasions, fins al 1999. En total, **37 anys d'alcaldia**, que es diuen ràpid.

Dels 29 municipis del Pallars, 17 van passar a ser governats per independents, un 58,6%. A la foto, el socialista Francesc Rafel votant al col·legi electoral de Sort. Foto: Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà, fons Fotografia Rafel, núm 30734.

[h2]Tremp i Sort, les grans excepcions[/h2]
A les capitals de comarca, amb més població i més presència dels partits, la situació va ser força diferent. A **Tremp**, la llista més votada va ser la de **Víctor Laforga** (CiU) amb cinc regidors, els mateixos, però, que la llista del fins aleshores alcalde **Pepe Altisent** (CC-UCD), que anava amb **Lluís Ardèvol** de cap de llista. Així i tot, el doctor Laforga es convertiria en el primer alcalde democràtic de la capital del Pallars Jussà gràcies als vots dels dos regidors del **Grup Independent d'Esquerres de Tremp** (GIET).

A **Sort**, la contesa electoral va ser encara més renyida i imprevisible. Amb quatre llistes presentades, finalment el republicà **Antoni Comes** es va alçar amb la victòria amb quatre regidors. Una autèntica sorpresa aleshores -inclús per al mateix guanyador- ja que tothom donava per favorit al candidat de CiU, **Llàtzer Sibís**. Tant és així, que en saber-se els resultats alguns simpatitzats d'ERC ja havien marxat a casa. Finalment, Convergència i el PSC obtindrien dos edils, i la UCD només un. Aquests dos darrers partits van donar suport a la investidura de Comes.

Antoni Comes, a la dreta, va ser el primer alcalde de la capital del Sobirà. Foto: Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà, fons Fotografia Rafel, núm 30728.

[h2]Presència notable de la UCD i daltabaix de CiU i PSC[/h2]
A banda dels independents, l'altra força guanyadora de les primeres municipals al Pallars va ser la **Unió de Centre Democràtic** (UCD). El partit del president **Adolfo Suárez**, que al principat va anar en coalició amb Centristes de Catalunya, va aconseguir fins a cinc alcaldies: les de **Gavet de la Conca**, **Sant Esteve de la Sarga**, **Talarn**, **Espot** i **Rialp**. Els bons resultats del partit centrista s'expliquen, en part, per la situació nacional. La UCD havia guanyat les eleccions al Congrés un mes enrere, sent la primera força a les dues comarques amb el 32 i el 34,8% dels vots al Pallars Jussà i al Pallars Sobirà, respectivament.

Mentrestant, a **la Pobla de Segur**, tot i no ser militant de la UCD però sí tenir un caràcter força conservador, **Jordi Martí**, del **Grup d'Independents de la Pobla** (GIP) va fer-se amb l'alcaldia després de quedar per darrere de CiU, liderada per **Jesús Feixa**, en nombre de vots i empatar a cinc regidors. L'accés de Martí al poder va ser possible gràcies a un pacte amb el PSC. Una aliança, diuen alguns presents, fruit d'una **"fosca estratagema de nit de borratxera"**, i que va provocar la dimissió del cap de llista dels socialistes, **Francesc Rubió**.
[intext2]
En general, per als convergents -segona força a les generals- les eleccions locals al Pallars Jussà no van ser una bassa d'oli, ja que a banda de Tremp, només van guanyar les alcaldies de **Sarroca de Bellera** i a **la Torre de Capdella**, mentre que al Pallars Sobirà es van quedar en blanc. En les successives municipals, però, l'hegemonia de CiU a les dues comarques seria indiscutible.

Finalment, el **PSC**, fundat pocs mesos abans, el juliol del 1978, tampoc va obtenir resultats massa brillants. Els socialistes, **partit més votat a Catalunya en aquestes eleccions municipals**, i que també havien obtingut força recolzament a les passades generals al Pallars, es van haver de conformar amb governar els ajuntaments de **Soriguera** i **la Guingueta d'Àneu**.

Jesús Feixa, de CIU, (esquerra) saludant al nou alcalde, Jordi Martí, del GIP, durant la constitució del primer ajuntament democràtic de la Pobla de Segur, l'any 1979. Foto: Ramón Guimó Gironella

Així van transcórrer les primeres eleccions municipals en democràcia al Pallars. El **desconcert**, el **poc interès** i l'**abstenció** són les paraules que millor les podrien definir. Al cap i a la fi, però, després de molt de temps, els municipis pallaresos ja tenien uns representants escollits per la ciutadania, malgrat que, en molts casos, no hi hagués massa opcions a triar.

[hr] **Col·labora!**

Aquest **article** ha estat redactat gràcies a la **recerca**, el **treball** i l'**esforç** de periodistes. Si valores la nostra feina, ara pots **donar suport al projecte**:

[noticiadiari]68/6462[/noticiadiari]